

דיאדמה - διάδμη

ביונית עתיקה - משחקי האולימפיאדה

בתערוכת היחיד בגלריה השיתופית בכברי, מציגה אורה ראובן שתי סדרות של עבודות. שתיהן מתייחסות לקשר גוף - נפש.

בסדרה הראשונה - כדים מצוירים, בגדלים שונים, מוצבים כקבוצה בחלל.

בסדרה השנייה - צילומים בגדלים שונים, רובם מונכרומטיים מודפסים על קרטוני ביצוע. וחלקם בשחור/לבן.

בכל סדרה מופעי הגוף הם העניין עצמו, בין אם הגופות הם של ספורטאים או של ילדים התנועה, המאמץ, פעילות השרירים, יופיו של הגוף האתלטי שדורש תחזוקה כבר בילדות, מחברים בין העבודות.

בסדרת הכדים - "צירי הכדים הם המשך ישיר לציורי העירום. העיסוק האינטנסיבי בציור עירום עצמי וגברים עירומים, העמיק את העניין שלי ביחס שלנו לגוף. מנעד רחב של רגש ורציונל, החל בבושה בעירום וכלה בחשיפתו הגאה, החל בהתנהלות נזירית ביחס לגוף וכלה בטיפוחו והאדרתו – מנעד זה יש בו כדי למלא ימים ולילות של עניין".

ההיסטוריה של הגוף האנושי באמנות ובמיוחד העירום, עמוסה וארוכה כמעט כהיסטוריה האנושית משחקי הכתר, ביוון הקלאסית זה השם שניתן לתחרויות הספורט באולימפיאדה, ביטאו את הדרך הקשה לעיצוב הגוף, לתרבות הגוף, ולשיא ששאף להגיע אליו הספורטאי שזכה בזרי הדפנה אז, ובמדליות זהב כיום.

על בחירתה של ראובן לצייר דמויות בנות ימינו בתנוחות גוף אתלטיות והצגתם לראווה בעירום על הכדים, היא אומרת: "הכדים לא מהוקצעים יותר מידי, כאלה שמונחים בכיכרות ובחצרות, נוטים על צידם עם צרור גבעולים מציץ מתוכם. החספוס השורט קשה למגע המכחול. חשבתי על הקושי הביצועי בציור על הכד, כמו על המאמץ להשגת יופיו של הגוף המוצג לראווה, שמסתיר את הזיעה והכאב. זוהי מחווה גם לאותה תקופה וגם לגוף שלנו, שהוא בית הנפש שלנו."

עולם התחרויות היווני כונה גם - אגוניסטיקה (אגון - מקורו סבל ויגון) מה שמבטא את המאמצים של הספורטאי באימונים, בתחרויות ובתקופה שלאחר המשחקים, ובעיקר את הידיעה שהספורטאי לא תמיד זוכה בניצחונות. ויש לכך ביטוי פיזי ונפשי. רק זה המצליח להתמודד כראוי מול מגבלה כפולה זו הוא האתלט האמיתי. היגון הזה נוכח גם במציאות העכשווית שמכתיבה אותו, באכזריות לא פחותה, בין היתר במשטר היופי, ובתחזוקת הגוף והבריאות.

בסדרת צילומי הילדים - גיבורי הסדרה עברו טיפול מצילום במצלמה דיגיטלית שמציעה שכפול מהיר ומדויק, לטיפול במחשב. המחשב מאפשר לראובן בדיקות אינסופיות של הדימוי הדיגיטלי.

לרשותה מבחר אדיר של כלים שמאפשר לחקור וליצור צורות אמנות חדשות שטרם נראו, תוך שימוש בצילום, סריקה, רישום, ציור בצבע, גזירה, העתקה, שכפול, שקיפות, שכבות, מחיקה, שימוש בלוח דיגיטלי ועט דיגיטלי ועוד.

"שפת גופם של הילדים מבטאת יצרים ראשוניים: תחרותיות, אלימות, משחקיות, ומעמדיות - אלה הדברים שמייצרים לדעתי גם את כל מה שהתרבות של המבוגרים מכילה - אולימפיאדות ותחרויות מאז ועד היום, המתבססים על יצרים אלה".

התום, העירום הטבעי, הטבע שמכיל אותם והם אותו, יוצרים מקום אלטרנטיבי למכונני הכושר ותחרויות ספורט באצטדיונים. מאמץ שרירי הגוף מגויס באופן ספונטני להשגת המטרה.

*

שאלת השאלה מדוע בוחרת ראובן בחומרים זולים, "פושטים", כמו קרטון ביצוע, וכדים מהמשתלה השכונתית, הים תיכונית? ניכר שהבחירה מודעת לנמוך, ל"דלות החומר", שלאחרונה חזר בגדול לזירה.

אצל ראובן קיימת גם משיכה לגילוי חומריות חדשה. הפעם בחרה להדפיס על קרטון ביצוע, שמתחמצן במהירות. היא חושפת מעין תחליף לתחריט הקלאסי. על אף שטיחות החומר הגוונים הצהבהבים של הקרטון וההדפסה באפור/שחור מעצימים את הנראות התחריטית, ויוצרים רכות מונוכרומטית שלא יכולה להתקבל בניגודי שחור-לבן שמודפסים על נייר צילום.

אמני הארטה פוברה השכילו ליצור טרנספורמציה לחומר הדל ולהביאו למקום נשגב. ראובן לא מכוונת לשם. היא מצהירה על "הפושטיות" כראויה בימים של מהפכות חברתיות וקשיים כלכליים.

יש לציין שבשנים האחרונות העיסוק בגוף נעשה באופן מינורי יחסית לפרובוקציה, זעזוע, והקצנה שאפיינה תקופות קודמות במאה העשרים. הגוף חוזר בצורה פחות נאיבית. זה גוף שכבר עבר את הפרובוקציה, את התקשורת, את המהפכה הפמיניסטית והמגדרית. אצל ראובן הוא נוכח בטבעיות, אם מדובר בגוף בוגר או גוף ילדי. הגוף כגוף, גם כשאינו מושלם.

ואם בגוף עסקינן הרי שבין נקודות המבט השונות המתייחסות ליופי, בחרתי להזכיר את גישתה של איילין סקארי, מרצה לאסתטיקה בהארורד שטוענת שהיופי משמר את החיים ולא מדכא אותם. הוא משמש מוזה, נותן השראה למתבוננים שיוצרים דברים יפים אחרים כמחווה ליופי הראשוני. היופי מלמד סוג של הגינות, הנובעת מאיזון וסימטריה, מידת ההגינות אומרת סקארי, היא זו שמגדירה צדק. (סיכום חופשי מתוך ספרה של סקארי, על יופי וצדק).

דרורה דקל,

כברי, אוגוסט 2013